

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

III. De circumstantiis Restitutionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

tum certus numerus illorum; alij enim postea licet peccent non tenentur.

19. *Laudatoris quanam obligatio?* Laudans quidem seu palpo directè damnum intendens ad restitutionem tenetur: ind: rectè autem, tunc tantum; quando culpabiliter non aduertit.

20. *Receptoris adnota iniustitiam.* Receptor formaliter ad restitutionem tenetur; non qui materialiter tantum sine crimine recipit.

21. *Participans quid?* Si sponte concurrat, etiam obnoxius est restitutioni, secus si iusto metu.

22. *De muto, aut non obstante, vel non manifestante quidnam?* Si causa negatiua sunt, tunc obligantur, cum ex officio tenentur, vel ex contractu loqui, obstare, aut manifestare: secus si tantum ex charitate.

23. *Suadeo alteri, ut non impediatur proximi damnum: tenentur ne ad restitutionem?* Si tantum ratione & præcibus id geras, peccas grauius, sed ad restitutionem non teneris.

24. *Tenentur ne ad restitutionem custodes non denunciantes?* Tenentur quidem ad damnum secutum, sed non ad pecuniam filco soluendam, si reus denunciatus esset. Idem assero de teste reum in iudicio non manifestante.

25. *Confessarij pœnitentes ad restitutionem debitam non cogentes tenentur ne restituere?* Probabile est non propterea teneri ad restitutionem, etiam non admonentes, quando tenentur.

CAPVT III.

De circumstantiis Restitutionis.

26. *Quotnam Restitutionis circumstantia?* Quatuor præcipuæ. Quid, Cui, Vbi, Quo ordine sit restituendum. *Circumstantiam, Quid, expone.* Possessor bonæ fidei statim ac scit rem alienam esse, tenetur illam vero domino restituere. Fructus extantes etiam sunt restituendi: *Si consumpti sunt?* Tantum restituendum id, in quo factus est exiis ditior.

27. *Si bona fide emit à fure, & alteri vendidit?* Restituat id, in quo ditior factus est. *Si res deterior fiat, aut destruat?* ad nihilum tenetur.

28. *Quid de mala fidei possessore?* Malæ fidei possessor vl-

tra rem ipsam, si extat, tenetur restituere valorem eius si consumpta esset, & periisset etiam casu fortuito; fructus item naturales, & industriales, (non autem si merè industriales fuerint) expensis tamen necessariis detractis.

29. *Dubia autem fidei possessor ad quidnam tenetur?* Si ab initio ea sit, moralem diligentiam adhibere debet; ea facta, si adhuc suspensus manet, restituere debet; si autem probabiliter hæreat parti sibi fauorabili, poterit retinere. Dubitatio autem aduenit post bonæ fidei possessionem, nihil officit.

30. *De circumstantia, Cui, differe.* Si dominus certus est & notus, ei restitutio facienda; si ignotus, dandum pauperibus post adhibitam diligentiam. Idem assero, si dominus certus quidem sit, sed absens, & res modica.

31. *Quid quando creditor incertus est, ut multi ex communitate? Vel augendum tantundem est in pondere, vel descendendum in pretio, vel dandum pauperibus.* Si bona incerta sunt, v. gr. inuenta? Post diligentiam danda pauperibus sunt. Possunt ne ab inuentore retineri? Si pauper sit, non dubium; imò licet pauper non sit probabile est, retinere posse; quia sua vititur fortuna, *Accepta pro turpi actu faciendo?* Danti restituenda, licet hic actionem repetendi illa non habeat, in penam.

32. *Circa circumstantiam, Vbi, quidnam?* In loco vbiter est, reddenda est, si bona fide possessa sit; si mala, vbi inique est accepta; res autem debita ex contractu, restituenda vbi in ipso designatur.

33. *Quo ordine restituendum est?* Si non adest copia omnia mox restituendi, animus saltem habendus. Profectò ordo restituendi hic est. Si bona debitoris sufficiant, nullus ordo seruandus. Sin minus, priùs soluenda sunt debita certa, quam incerta; inter certa autem præferenda res extans in specie aliis. Prius etiam id restituendum, cuius non fuit translatum dominium. Iure communi primò soluendæ sunt moderate expensæ funeris, inuentarij, & pro adeunda hæreditate. Secundò, præferendi ij, quibus bona sunt hypothecata. Tertio, inter hypothecarios creditores præferendi priores tempore. Excepe septem casus, in quibus posterior tempore præfertur prior. 1. Est mutuantis ad refectionem, vel conseruationem rei. 2. Mutuantis pro re custodienda. 3. Hypothecæ dotalis. 4. Empij pecunia pupilli. 5. Mutui ad aliquid emendum. 6. Contrahentis cum fisco. 7. Concedentis pecuniam ad militiam. Quarto Hypothecariis succedunt personales creditores, & inter hos prælationis priuilegium habens, deinde creditor titulo oneroso, postea titulo gratuito, denique hæredes, legatarij.

34. Inter debita ex delicto & contractus est ne ullus ordo? Probabiliter assero cum Fillucio, & aliis nullum ordinem esse. Habet ne pauper ius prelationis? Minimè, nisi vel in extrema, vel saltem graui in necessitate constituatur.

CAPVT IV.

Causas excusantes à restitutione recenseo.

35. Quanam causa excusantes à restituendi obligatione? Multas subiiciam. Prima sit ex parte rei alienæ. Secunda ex parte debitoris. Tertia ex parte publicæ potestatis.

36. Quomodo quis ex parte rei alienæ excusatur? Si res amittatur absque culpa debitoris. Si per tertium fiat restitutio, & hic pro se retineat, tenetur debitor.

37. Quoniammodo autem ex parte debitoris? excusat ignorantia facti, & iuris, si probabilis sit. In dubio, an sit aliena, post diligentiam retineri potest. Inopia excusat, dum ea durat. Item impotentia, & necessitas grauis. Quid in pari credito is necessitate? Minimè pressus graui necessitate excusaretur. Damnum animæ etiam præferendum restitutioni. Et detrimentum in rebus propriis non debitis. Notabilis item iactura decentiæ status. Compensatio etiam excusat, vt si solutio fiat creditori. Cessio in foro externo excusat: in conscientia minimè, nisi ex adiuncta necessitate; quod si ad pinguiorem fortunam venerit, tenebitur. Valet ne confessio debitoris? De iure communi valet, secus de iure particulari Sixti V. Remissio libera creditoris etiam excusat.

38. Quoniammodo denique ex parte publicæ potestatis quis ab obligatione restituendi absoluitur? Excusatur iuris auctoritate, vt in præscriptione, & iudiciis.

CAPVT V.

De Restitutione in particulari.

39. Ad quidnam tenetur, qui proximum in bonis spiritualibus læsit? Qui fraude ad peccandum induxit? Retrahat à peccato, fraudem auferendo. Prælati subditum ad culpam impellens? Ex iustitia curare debet emendationem. Qui sine fraude induxit ad culpam? Ad nihil ex iustitia tenetur.

S. I. Læso in bonis spiritualibus.

